

8. Яремко Я. Конотативний аспект семантики політонімів // Семантика мови і тексту: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2006. – С. 220 – 222.

СЛОВНИКИ

1. **ВТССУМ-2001** – Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2001. – 1440 с.
2. **ВТССУМ-2005** – Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2005. – 1728 с.
3. **СІС-85** – Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука. – Вид. друге, випр. і доп. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – 966 с.
4. **СІС-200-МШ** – Словник іншомовних слів / Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. – К.: Наук. думка, 2000. – 680 с.
5. **СІС-2000-П** – Словник іншомовних слів / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
6. **КСЖЛУМ** – Ставицька Леся. Короткий словник жаргонної лексики української мови: Містить понад 3 200 слів і 650 стійких словосполучень. – К.: Критика, 2003. – 336 с.
7. **СУЖ** – Ставицька Леся. Український жаргон. Словник: Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень. – К.: Критика, 2005. – 496 с.

It was analysed the most typical for terminological words types of semantics development. It was also examined mechanism of creating scientific meanings, determined changes in functioning lexemes, which had been analysed.

Key words: term, semantic structure of the word, lexical meaning of the word, semantic changes, sema, term reformation, term deformation.

О.О. Казал

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ГРУПИ НЕПОХІДНИХ ДІЄСЛІВ З ОСНОВНИМ ЗНАЧЕННЯМ ЗВУЧАННЯ

У статті обґрунтовано виокремлення лексико-семантичної групи дієслів з основним значенням звучання та схарактеризовано її як польову структуру, визначено зони перетину цієї ЛСГ з іншими.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, базове дієслово, лексико-семантична група, непохідні дієслова звучання, сема.

Дієслова з основним значенням звучання утворюють кількісно невелику групу, але мають виразний денотативний характер, що робить їх привабливими для дослідження. Є ціла низка праць, присвячених вивченню лексем різної частиномовної належності зі значенням звучання на матеріалі української та інших мов (О.Бабакова [1]; І. Багмут [2]; М. Болдирев, Н. Акулініна [3]; В. Гак [6]; Д. Гаращенко [7]; Є. Карпіловська [8]; Р. Карунц [9], С. Сергеева [10]; М. Шелякін [13] та ін.). Однак попередні семантичні класифікації лексем були переважно зосередженні на класифікації структури лексико-семантичного поля як такого, а також залучали до аналізу чинники, які спричиняють звук, переважно всю лексику досліджували з погляду джерела звуку – людина, тварина, механізм.

Наше дослідження – це спроба виокремити непохідні у межах дієслова лексичні одиниці з основним значенням звучання (ДЗ) в самостійну лексико-семантичну групу, визначити особливості їхньої семантичної структури, зони її перетину з іншими лексико-семантичними групами, з'ясувати особливості їхнього семантико-синтаксичного функціонування. В основу класифікації, на відміну від інших дослідників, покладено не власне акустичні характеристики, а особливості сприйняття цих звуків людиною, отже увага зосереджена передусім на типах звуків, які здатне відчувати людське вухо, і залежно від того, як цей звук сприймає людська свідомість, як його диференціює за протяжністю, кратністю, висотою чи іншими характеристиками, ми структуруємо цю ЛСГ. Саме такий підхід, ще не був зреалізований в українському мовознавстві, але він є дуже продуктивним для подальшого граматичного аналізу всієї ЛСГ ДЗ, оскільки в лексичній класифікації враховуємо ознаки, релевантні для подальшого аспектологічного дослідження цієї ЛСГ.

Об'єктом дослідження є непохідні дієслова з основним значенням звучання у повному обсязі лексем, предметом дослідження – структурна організація відповідної ЛСГ.

Для повного та системного аналізу використовуємо матеріали Словника української мови в 11-ти томах [11], Лексичної картотеки Інституту української мови НАН України, а також художні твори українських письменників.

Звук у Словнику української мови витлумачено як “слухове відчуття, що викликане механічними коливаннями; те, що людина чує; спів, музика, мелодія” (інші значення мають суто професійне вживання – фізика, лінгвістика, музика) [11; 500]. Отже, основне значення ДЗ це – вираження звукових явищ певних тонів чи шумів, які виникають внаслідок дії голосового апарату (але не мають інформаційного навантаження), явищ природи, або при взаємодії, ударі предметів чи за допомогою яких-небудь інструментів (напр., музичних) [12; 444]. ДЗ виражають здатність певного об'єкта дійсності видавати чи утворювати звук, причому, істоти переважно видають звуки, а механізми їх створюють.

Основна проблема, яка постає під час виділення ЛСГ ДЗ, – це чітке відмежування їх від дієслів інших ЛСГ: мовлення, руху, деструктивних дієслів тощо. У цьому разі найдоцільніше використовувати трансформаційний аналіз, намагаючись замінити досліджуване дієслово словом *звучати* або словосполучкою *видавати звуки* зі збереженням основного змісту речення, пор.: *Весь час в неладі баламкали дзвони* (У.Самчук) = *Весь час в неладі звучали дзвони*; *Десь ревіла худоба* (О.Гончар) = *Десь видавала звуки худоба*.

Важливим, і водночас найбільш дискусійним, є питання розмежування ДЗ й дієслів мовлення (ДМ), оскільки саме стосовно цих двох груп в мовознавстві існують неоднозначні погляди. Одні науковці їх об'єднують в спільну ЛСГ звучання, інші – розділяють на дві незалежні групи. Ми дотримуємось думки про те, що це дві окремі групи з власною структурою та організацією. Відмінність цих груп полягає передусім в їхній семантичній структурі. У ДЗ можливі кілька значень (іноді до 5-6), серед яких вторинні ЛСВ можуть належати до інших ЛСГ, а ДМ (лексичні одиниці у яких значення мовлення посідає перше місце) мають до 2 значень і лише за виразного стилістичного забарвлення можуть до свого складу залучати вторинні ЛСВ інших ЛСГ. Крім того, під час розмежування цих двох груп слід виявляти комунікативне та інформаційне навантаження, яке притаманне лише ДМ.

Відвигуківі дієслова на зразок *ойкати, гойкати, гейкати, акати, окати, шикати, хіхкати, нукати, фекати, хукати, пхекати, хмикати, гугукати, тюкати* тощо, які одні мовознавці зараховують до дієслів звучання, а інші – до дієслів мовлення, на нашу думку, займають периферійну позицію в ЛСГ дієслів мовлення¹, оскільки хоч і не мають точного лексичного значення, але “вони виконують важливу комунікативну функцію, суть якої полягає в тому, що вони беруть участь у створенні таких оцінно-модальних планів висловлення, як позитивна або негативна реакція мовця на певну ситуацію чи категоричне вираження спонукання” [5; 377]. А дієслова звучання виражають лише позамовну ситуацію, а не емоції мовця, залежні від цієї ситуації. Додамо лише, що тлумачення відвигуківих дієслів містить вже вказівку на те, що вони належать до ДМ, наприклад значення дієслова *хмикати*: “**вимовляти** “хм” виражаючи іронію, здивування тощо” – саме **вимовляти**, а не як у ДЗ **видавати** чи **утворювати** звуки.

Лексико-семантична група ДЗ має специфічні ознаки, які слід враховувати під час дослідження. Це передусім сема **гучності** звукового вияву (тихо, тихіше, голосно, голосніше, найголосніше), сема **сили** та **висоти звуку, джерела, середовища, матеріалу об'єктів дійсності**, які створюють звуки, **вид руху**, що породжує звук. Зокрема, скляні та металеві предмети, що видають звуки, обов'язково мають сему **дзвін** (*бряжчати, дренчати, дзвеніти, бриніти*), а об'єкти дійсності, пов'язані з водою, – семи **дзюрчання** чи **плюскоту** (*булькати, хлюпати, бурлити, плескати*). Для точного і несуперечливого структурування ЛСГ ДЗ потрібно встановити чіткі критерії розподілу. Для нашого аналізу важливими є акустичні характеристики утвореного звуку, тобто визначення провідної семи. ЛСГ ДЗ має чотири диференційні акустичні семи – **стук, шум, голос, дзвін**, залежно від яких його поділяємо на чотири підгрупи:

1. Підгрупа дієслів з домінантною семою “**голос**” (“утворювати, видавати звук голосовим апаратом людини або тварини за повної відсутності інформаційного та комунікативного навантаження”): *гоготіти, нявкати, кукурікати, ревіти, дзяволити, скаржати, щебетати, вищати*,

¹ До дієслів мовлення належать дієслова із семантикою “вимовляти (вимовити) що-небудь як-небудь, будь-яким чином, виявляючи характерні артикуляційні особливості мовлення або виражаючи якісь внутрішні емоційні стани [12, 349]

співати, квакати, кракати, скрекотати та ін. Напр.: В гущину **воркує** голубка, **лящить** соловей (К.Гордієнко); На нього й собаки не **гавкають**. І раніше не **гавкали**, хоч водилося багато, й тепер не **гавкають**, хоч перевелися... та не перевелися, а вивели їх (Є.Гуцало); Собачка не давався до рук, ховався десь під безпорадним старим і **гавкав**, **дзяволив**, **скавучав** (П.Загребельний); *Передом іде гусак і гегає в одно, точнісінько мов у барабан б'є* (І.Франко).

2. Підгрупа дієслів з доміантною семою “**дзвін**” (‘утворювати високий деренчливий металевий звук за допомогою дзвоників різного типу або від активізації металевих чи скляних предметів’): *брязкати, брязжати, дзеленчати, дзвеніти, дренькати, дзенькати, теленькати* та ін. Напр.: *Сонце високо, косарі далеко, коси **дзвенять**, коні пасуться* (О.Довженко); *Над ким ті сурми плакали? Чого тарілки **дзвякали**?* (П.Тичина); *По тім боці Твердиня й дзвіниця.. І дзигарі **теленькають*** (Т.Шевченко); *Спочатку чули [браття], як стара шасталася по хаті, стогнала, **дренькала** якимись посудинами, але по якимсь часі все утихло* (І.Франко).

3. Підгрупа дієслів з доміантною семою “**стук**” (‘утворювати короткий, уривчастий сильний звук, від удару по чомусь, падіння чого-небудь, коливань, розривів’): *барабанити, бубоніти, гриміти, гахкати, грякати тарабанити, гунати, стукати, калатати* та ін. Напр.: ***Гримлять** зустрічні поїзди* (Н.Забіла); *У вікна стиха **барабанив** дощ* (Панас Мирний); *Щось глухо **бубонить** біля вікна – все стук і стук з самісінького ранку...* (С.Голованіський); *До столиці вирушало кількасот комфортабельних автобусів та машин супроводження, завантажених їжею, наметами, новенькими спецівками та касками, аби затято **гримати** ними по київській бруківці* (газета “Україна Молода”); *Довгий широкий маятник коло стінного годинника! Тихо **стукав** серед страшної тиші* (І.Нечуй-Левицький); *Над яром застрашило гуркоче, лускає, **гахкає** грім, блискавки наче арками перекривають яр* (Ю.Яновський); *Ледь зажеврівся світанок – один за одним стали **грякати** в порту важкі снаряди* (О.Гончар); *Був місяць травень, квіту без числа. А дзвони б'ють, а дзвони **калатають!** Здається, небо й землю розхитають* (Л.Костенко).

4. Підгрупа дієслів з доміантною семою “**шум**” (‘утворювати, видавати різноманітні звуки, які швидко змішуються за частотою і силою; глухі звуки, що зливаються в одноманітне нерозчленоване звучання’): *бурчати, чаккати, гурчати, дзуміти, хрустіти, шаруділи, урчати, шуміти, чаккати, рипіти, тілкати, сипіти, фиркати, сюрчати, хлюпати* та ін. Напр.: *Бубонові підспівувала.. балалайка: вона **тілікала** тонким голосом і, здавалося, не в силі була заглушити голосні удари бубна* (Г.Косинка); *Хлопцєві незручно було лежати, подушка заважала вільно дихати і він **урчав*** (Я.Гримайло); *Семен уже не кричить, бо нема на кого, і тільки кін **фиркає** та плюскають гумові колеса в калюжах та ямках* (Г.Хоткевич); *За сосновим бором та густими кущами **хлюпав** широководий Дніпро* (Ю.Збанацький); ***Хрустіли** під днищем черепашки, коли баркас з усього розгону налітав на берег* (А.Шиян); *Біля тартака метушилися люди, швидко, із довгим висвистом **чаккали** пилки, снували підводи* (О.Тесняк); *У хаті стало тихо. **Шаруділи** тільки олівці та пера, та **лупотіли** папери...* (С.Васильченко); *Смерклося. Навколо стояла таємна тиша: тільки й чути було, як очеретини терлися од вітру одна об одну і **шелестіли*** (А.Кашченко). У цій підгрупі виокремлюємо мінігрупу дієслів з семою “**тон**” (‘видавати музичні звуки, що утворюються періодичними коливаннями повітря, за допомогою спеціальних інструментів, і відзначаються певною висотою’), пор.: *Коли сонце заходить, ватаг виносить... трембіту і **трубить** побідно на всі пустинні гори* (М.Коцюбинський); *Чую... Омелько дав он «концерти» Там же, при конях – на фермі у нас! Ясла наповнив – і **трубить** уперто, Грає і там, щоб не гаяти час!* (С.Олійник); *З правого боку озера, обложившись зеленим очеретом, сидів Василь щосили **дудів** у зелену дудку* (Панас Мирний); *Розлігшись на траві, в сопілочку **сурмить** [селянин] І за волами наглядав* (Л.Боровиковський).

Ці підгрупи ЛСП дієслів звучання не завжди можна однозначно розмежувати, бо досить часто лексико-семантичні варіанти ДЗ переходять з однієї підгрупи до іншої, оскільки їм властиві й відношення подібності. Пор.: *гаркати* – кричати різко і уривчасто (підгрупа “**голос**”): *На зборах лагідно говорить [Масло], а в конторці своїй **гаркає*** (А.Хижняк) і *гаркати* – видавати гучний уривчастий звук (підгрупа “**шум**”): *І чітко тоді строчили кулемети й **гаркали** залти* (А.Головко); *гарчати* – видавати низькі погрозливі звуки, про тварин (підгрупа “**голос**”): *– Ти знав, кажу, Рябко, що Пан не буде спати: До чого ж гавкав ти?., на що ж було **гарчати**?* (П.Гулак-Артемівський) і *гарчати* – утворювати низькі звуки зі скреготом, гуркотом і т. ін. при ударах або терті, про металеві предмети (підгрупа “**шум**”): *Коло дверей замок **торготів, гарчав*** (Панас Мирний).

Лексико-семантична група ДЗ має чітко ієрархізовану польову структуру, концептуальним ядром якої є архісема *звучати* (варіанти – *згучати, лунати*). Його центральну, ядерну позицію формують дієслова підгрупи “**голос**” (*бляяти, вити, воркувати, гагакати, гарчати, тегати, дзижчати, квакати, кракати, кувікати, гарчати, скрекотати, тьохкати, ухкати, шипіти,*

цебетати, ячати, цвірінчати), оскільки вони функціонують з єдиним прямим значенням – виражати звуки різних істот (інші значення переносні). У напівцентральної позиції ЛСП перебувають дієслова підгруп “стук” та “дзвін” (барабанити, бриніти, брязкати, гудіти, дзвеніти, клекотати, лунати, тарабанити, такати, торохтіти, цокати, бряжчати, деренчати, дзвеніти, дзвонити, дзеленчати, дринчати, дренькати). Дієслова, що належать до підгрупи „шум” (аплодувати, бурлити, бурчати, густити, гучати, деркати, дзуміти, журчати, клекотати, лунати, ляпати, пихтіти, плескати, плюхати, плямкати, сипіти, сопіти, сурмити, сюрчати, тельнякати, тріщати, трубити, урчати, хлюпати, хлюскати, хляпати, хрустіти, чалапати, шерехтіти, шкварчати, шуміти), розташовані в напівпериферійній позиції. Така віддалена від центру позиція зумовлена тим, що лексеми цієї підгрупи паралельно зі значенням вираження звуку, мають ще й значення, притаманні іншим лексико-семантичним групам. Пор.: *бурлити* – позначає ‘рух води, який супроводжується певним звуковим ефектом’; *плямкати* – ‘істи неохайно і при цьому видавати певні звуки’; *сюрчати* – ‘текти потихеньку зі звуковим супроводом’; *сопіти* – ‘важко дихати’; *хрустіти* – ‘руйнуватися, розпадатися з хрустом’; *човгати* – ‘ходити, не відриваючи підшов від землі, видаючи тим самим характерні звуки’ тощо.

На семантико-синтаксичному рівні всі дієслова звучання зазвичай безоб’єктні, але з обов’язковим суб’єктом, який є діячем або джерелом, напр.: *собака гавкає, годинник цокає, лис шумить, вода дзюрчить*. У деяких синтаксичних конструкціях іноді з’являється компонент зі значенням знаряддя дії, напр.: *Тітка гриміла посудом*; зрідка – локатива: *У вікна стиха барабанив дощ; Тарабанили мідяки по столу*.

Оскільки, ДЗ мають по декілька значень, то їхня ЛСГ має дотичні зони з іншими ЛСГ. Найбільшу зону перетину вона утворює із ЛСГ руху, переміщення. Пор.: *У небі пролетів із великим шумом літак – У небі прошумів літак; Проїхав автомобіль з торохтінням – Проторохтів автомобіль; Діти бігали по калюжах і хлюпали ніжками – Діти хлюпали по калюжах; Птах летів і лопотів крилами – Пролопотів птах*. Найчастіше до ЛСГ руху, переміщення переходять дієслова підгрупи “шум”, оскільки рухи здебільшого мають шумовий супровід. Іншою групою, із якою контактують непохідні ДЗ, є ЛСГ конкретної дії, фізичного впливу на об’єкт. На семантико-синтаксичному рівні речення крім суб’єкта з’являється компонент зі значеннями знаряддя дії та адресата. Напр.: *Тільки лис поліз за курами, а чоловік схопив його за хвіст і ну бухать бичем по ребрах* (Укр. казки); *Хмельницький барабанив пальцями по столу* (Н.Рибак). До цієї ЛСГ переходять дієслова підгрупи “стук” (зрідка “дзвін”), оскільки лексико-семантичні варіанти саме цієї підгрупи можуть позначати вплив на об’єкт (деструктивний або конструктивний).

Наявні зони перетину ЛСГ ДЗ із ЛСГ ДМ. Під час цього переходу на семантико-синтаксичному рівні речення з’являється об’єкт і/або адресат дії. Пор.: *гримати* – ‘створювати, видавати сильний стук’: *Десь в сінях щохвилини гримали двері, кричали кури і розливалась вода* (М.Коцюбинський) і *гримати* – ‘голосно ляяти, дорікати комусь у чомусь’: *Останнім часом почав [чоловік] гримати на неї: – Що ти мені даєш страви то гіркі, то кислі?* (А.Шиян). До ЛСГ дієслів мовлення зазвичай переходять ЛСВ дієслів звучання підгрупи “голос” і зрідка – ЛСВ підгрупи “дзвін”, напр.: *бовкати* – дзвонити (про дзвін, бубон): *Сміх, вигуки, миготять і зникають у темноті обличчя, бовкає великий бубон і все заглушує* (У.Самчук) і *бовкати* – говорити, не обдумавши, навмання; говорити те, чого не слід: *Підавшись інтимній щирості його голосу, бовкає [Ганна] й таке, чого вона комусь іншому, може, й віками б не сказала* (В.Козаченко). Є невелика зона перетину із ЛСГ гри на музичних інструментах. На семантико-синтаксичному рівні речення крім суб’єкта та локатива з’являється компонент зі значенням інструменталія. Пор.: *брязкати* – ‘утворювати різкі дзвінкі звуки (про металеві, скляні предмети)’: *Довго підступали до стола люди, довго брязкали п’ятаки на столі* (І. Нечуй-Левицький) і *брязкати* – ‘невміло або недбало грати на музичному інструменті’: *Дійсний осел не засяде грати на фортеп’яні, але кілька ж то двоногих ослів брязкає на фортеп’янах...* (І. Франко); *бряжчати* – ‘утворювати дзвінкі звуки (про металеві, скляні предмети)’: *Та ось бряжчать ключі, скриплять завіси, Стукають кроки – се сторожа входить* (І.Франко) і *бряжчати* – ‘недбало грати на музичних інструментах’: *Хто хоче – грає або співає, Кому хіть – бряжчить на арфі* (Марко Вовчок). Невелику зону перетину ЛСГ ДЗ має із ЛСГ стану, напр.: *гриміти* – про грім: *Гримів, торохтів грім, далі став стихати* (Г. Квітка-Основ’яненко); і *гриміти* – ‘славитися, бути відомим’: *І радісно хлопцям, що їх земляки, Як пишуть, – на область гримлять, Найкращі у них пшениці й буряки* (М. Гірник).

Отже, ЛСГ дієслів з основним значенням звучання за акустичними особливостями структурована на чотири підгрупи: “голос”, “стук”, “дзвін” і “шум”. Вони утворюють ЛСП з ядерним значенням *звучати*, у центрі якого розташовано лексеми підгрупи “голос”, напівцентральному

позицію займають лексеми підгрупи “дзвін” та “стук”, напівпериферійну позицію – “шум”. ЛСГ ДЗ має зони перетину з іншими ЛСГ дієслів – руху, переміщення; конкретної фізичної дії, впливу на об’єкт; мовлення; гри на музичних інструментах. Це зумовлено тим, що позначувані ними дії мають звуковий супровід або його передбачають. Найвний лише один тип переходу, в якому звукове значення не враховане – це перехід до ЛСГ стану, де відбувається метафоричний перенос характеристики звуку на характеристику стану. Перехід ДЗ до інших ЛСГ також пов’язаний зі зміною їхнього актантного складу, тобто відкриттям позицій локатива, об’єкта, знаряддя+об’єкта, адресата, інструменталія тощо. Семантико-синтаксичне функціонування дієслів повністю залежить від того, значення якої саме ЛСГ реалізує визначена лексема.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабакова О.В. Семантична структура та функціонування дієслів звучання: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Запорізький наці. ун-т – Запоріжжя, 2007. – 20 с.
2. Багмут І.В. Лексико-семантичне поле звуконайменувань у сучасній українській літературній мові (склад, структура, парадигматика). – Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01 / Національний університет ім. М.Драгоманова. – К., 2007. – 22 с.
4. Болдырев Н.Н. Акулинина Н.А. Когнитивный аспект лексической категоризации английских глаголов звучания // Моделирование процессов функциональной категоризации глагола. – Тамбов, 2000. – С. 163-171.
5. Васильев Л.М. Семантика русского глагола: Учеб. пособие для слушателей фак. повышения квалификации. – М.: Высш. школа, 1981. – 184 с.
6. Вихованець І.Р., Городенська К.Г. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматика укр. мови / За ред. І.Вихованця. – К.: Унів. вид-во “Пульсари”, 2004. – 400 с.
7. Гак В.Г. Беседы о французском слове. Из сравнительной лексикологии французского и русского языков. Изд. 2-е, испр. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 336 с.
8. Гаращенко Д. Дієслова звучання: контрастивна аспектуальна характеристика в сучасній українській та англійській мовах (на матеріалі творчості Т.Г.Шевченка) // Лінгвалізація світу: Теоретичний та методичний аспекти. – Черкаси: Брама-Україна, 2007. – С. 322 – 328.
9. Карпиловская Е.А. Конструирование глагольных зон словообразовательных гнезд (на материале украинских глаголов звучания): Автореф. дис. ... канд.филол.наук: 10.02.21. – Л., 1987. – 19 с.
10. Карунц Р.Г. Семантическая структура глаголов звучания в современном русском языке – Автореф. дис. ... канд.филол.наук: – М. – 1975. – 24 с.
1. 10 Сергеева Т.Д. Вопросы семантической типологии глагольной лексики: Учебное пособие. – Барнаул: Изд-во. АГУ, 1984. – 82 с.
11. Словник української мови: В 11-ти т. – К.: Наук.думка, 1970 – 1980.
12. Толковый словарь русских глаголов: Идеографическое описание. Английские эквиваленты. Синонимы. Антонимы / Под ред. проф. Л.Г.Бабенко. – М.: АСТ-ПРЕСС, 1999. – 704 с.
13. Шелякин М.А. Наблюдения над лексико-грамматическими особенностями глаголов звучания в русском языке // Научные доклады высшей школы. Филологические науки. – 1962. – №4. – Ст. 19 - 54.

In the article allocation of lexico-semantic group of verbs of sounding is proved from the point of view of their physical characteristics, is established structure and features of their internal organization, zones of crossing of verbs of different lexico-semantic groups with verbs of sounding are specified.

Key words: a lexico-semantic field, a base verb, lexico-semantic group, base verbs of sounding, sema.

С.М. Климович

ЛЕКСИКАЛІЗАЦІЯ АБРОМОРФЕМ ЯК СПОСІБ УТВОРЕННЯ АБРОКОРЕНІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті з’ясовано специфіку лексикалізації абрєвіатурних морфем. Визначено найбільш уживані аброкорені, а також причини, що сприяють процесу лексикалізації аброморфем.

Ключові слова: лексикалізація, аброморфема, аброкорінь, препозитивний складник.

Мова як явище, що постійно розвивається і вдосконалюється, часто виявляє риси, які не експліковані в попередні століття її існування. Такою рисою є лексикалізація морфем.